

tografov, izdajateljev in tiskarjev ter krajev, ki jih zemljevidi prikazujejo (str. 37—40).

Uvod je vsekakor zanimiv, saj odkriva namen in cilje, zakaj je delo nastalo, daje bežen vpogled v izvore gradiva in nekaj podatkov o prehodnih objavah. Predvsem izvem, da 110 enot, od katerih je 71 shranjenih v Državni knjižnici, 39 pa v Mestni knjižnici, še ne predstavlja vsega tovrstnega gradiva, ki ga omenjeni knjižnici hranita. Vrhu vsega sestavljalec ni popisal kakorkoli pomanjkljivih ali defektnih primerkov, pa tudi ne gradiva, ki je sestavni del atlantov in drugih podobnih del, najsi bi bilo še tako važno. Popis tega poslednjega obljublja za kasnejšo dobo, ko bodo obdelani nekateri starejši fondi, v katerem upa najti še kaj podobnega gradiva.

Pri tehničnem popisu se je sestavljalec držal načina, ki je v rabi v italijanskih knjižnicah in ki upošteva vse važnejše podatke. Vsebina popisanih zemljevidov je zelo različna; med njimi najdemo politične, fizikalne, topografske, vojaške, železniške, jezikoslovne, zgodovinske in še razne druge zemljevide, dodane pa so tudi katastrske mape in načrti mest.

Že v uvodu opozarja avtor na pomembnost nekaterih zemljevidov, posebej tistih, ki prikazujejo ozemlje Julijske Krajine in Furlanije. Mnogi izmed zemljevidov imajo umetniško, zgodovinsko ali drugo vrednost. Te značilnosti avtor ocenjuje, ko jih v uvodu združuje v skupine. Prva skupina prikazuje zemljevide, ki so važni za toponomastiko dežele. Druga skupina obsega zares lepe primerke zemljevidov francoskih departmajev, ki so bili tiskani v Benetkah konec 18. stoletja, kakor tudi vrsto zemljevidov, ki prikazujejo Italijo ali posamezne predele Italije in katere sta zalagala in izdajala Giampiccoli in Sardi. Posebno pozor-

nost posveča Manzini umetniški vrednosti nekaterih izdelkov, saj govore za to dovolj jasno imena znanih kartografov F. J. Flamini-ja, T. Majeronija in G. A. Capellari-ja ter L. Furlanetta. Tudi ne pogrša zbirka redkejših in dragocenih primerkov, kot so dela Tobiasa Konrada Lotterja, Probsta in Bruna.

Da bi gradivo, popisano po uradno veljavnih pravilih za popisovanje zemljevidov, bilo laže dostopno, je sestavljalec poskrbel na koncu za dve kazali: avtorsko in vsebinsko. Zemljevidi, ki so nastali pred drugo polovico 18. stoletja, so popisani zelo natančno, medtem ko je pri mlajših opis bolj splošen in je merilo, kjer se pojavlja v tujih merah, kar približno preračunano v decimalni merski sistem. Projekcije niso navedene.

V primerjavi z bogatimi knjižnimi fondi, s katerimi se ponášata obe goriški knjižnici, 110 zemljevidov — pa čeprav niso obdelani prav vsi — vendar ne predstavlja kdo ve kako visoke številke; deloma odtehta številčnost vrednost posameznih zemljevidov.

Brošurico, ki je izdana na lepem umetniškem papirju, v čednem tisku (škoda, da moti kaka desetica tiskarskih napak, pretežno v nemških tekstih), poživljata faksimila dveh zemljevidov: rokopisnega zemljevida grofije Gradišanske iz konca XVII. stoletja in zemljevida Istre iz leta 1797.

Marijan Brecelj

CATALOGO DEL FONDO CARTOGRAFICO QUERINIANO. Fondazione scientifica Querini-Stampalia. A cura di Giuseppe Mazzariol. Venezia. Lombroso Editore 1959. 154 + (III) str. + 7 pril. 24 × 16,5.

Predvsem nekaj besed o nastanku knjižnice, o njenem ustanovitelj in o družini, po kateri nosi

naslov. Querini so bili člani stare beneške družine patricijev in tribunov. Bili so stalno na visokih položajih in so opravljali odlične službe, le doži niso bili nikoli. Dali so znanosti in cerkvi nekaj odličnih imen. Družina se je v teku stoletij razcepila v več vej, izmed katerih nosi ena ime Querini di Stampalia. Prvi član družine, ki je visoko dvignil ugled svojemu imenu, je bil Angelo Maria (1680 do 1755). Bil je učenjak in je veliko potoval v študijske namene po vsej Evropi. Papeži so ga radi imeli ter ga zato imenovali 1727 za kardinala in škofa v Brescii. Kasneje je postal bibliotekar v Vatikanski knjižnici, kjer se je veliko ukvarjal z znanstvenimi izdajami orientalskih piscev. Objavil je važna zgodovinska dela in je celo avtor zemljevidov. Posebno veliko je storil za mesto Brescia, saj mu mora biti hvaležno za ustanovitev svoje Biblioteche Queriniane, ki jo je odprl 1750, ko je imela 15.000 zvezkov. Zdaj hrani ta knjižnica 212 inkunabul, tiskanih v Brescii, dar grofa L. Lechija, nad 200.000 zvezkov knjig in kakih 19.000 rokopisov, med njimi evangeliar na purpurnem pergamentu z zlatimi črkami iz 9. stoletja.

Drugo pomembno ime te rodbine je Aloise Querini di Stampalia (1799—1869), ki je bil po poklicu pravnik in velik domoljub ter je ustanovil knjižnico in pinakoteko v Benetkah pod imenom Querini-Stampalia. Ta knjižnica je torej izdala publikacijo z gornjim naslovom.

Prvič so znanstveniki za obstoj kartografskega fonda te knjižnice zvedeli leta 1954 ob priliki XVI. kongresa italijanskih geografov. Takrat so se začela posebna dela na katalogizaciji in ureditvi tega fonda. Z objavo kataloga pa je svet lahko dobil vpogled v to zares bogato zbirko kartografskega gradiva.

Prvi del knjige predstavlja obširen uvod (10 str.), ki prinaša podatke o kartografih in tiskarjih zemljevidov v Benetkah in sploh o razvoju te panoge tiskarstva. Začne se v sredini XV. stoletja in gre skoraj do konca XVIII. stoletja. Sledijo potem popisi posameznih enot, in sicer v naslednjem vrstnem redu: zemljevidi, katastrske mape, globusi, pomorske karte in portolani, atlasi. Sledi abecedni seznam avtorjev, vrezovalcev in tiskarjev. Zemljevidi so razdeljeni na podskupine: Italija, Severna Italija, Srednja Italija, Južna Italija z otoki, Morja in reke, Svetovni zemljevidi, Evropa, Azija, Afrika, Amerika, Avstralija.

Katalog navaja 391 enot, med katerimi je mnogo rokopisnih. Za nas so važne tiste, ki obravnavajo naše ozemlje, oziroma ozemlje, na katerem živijo Slovenci. V katalogu je nekaj zemljevidov Trsta, Gorice, Furlanije (št. 102—107) in Istre (št. 108—109); gre za Bertelijeve zemljevid iz leta 1569 in Valjeve iz 1805. Zanimive so tudi številke 110—114, ki prikazujejo Dalmacijo in so iz XVII. in XVIII. stoletja, kakor tudi dva zemljevida, ki prikazujeta Jadransko morje (št. 136—137) in sta iz let 1811 in 1815. Balkanski polotok je prikazan na kartah št. 177 in 178; obe sta nastali v času rusko-turške vojne (1788). Globusi so zabeleženi štirje. Časovno najstarejša sta Blaujeva: po letu 1611 in iz leta 1640. Druga dva sta De Vaugondyjeva iz leta 1754.

Med pomorskimi kartami in portolani je največkrat obravnavano Sredozemsko morje. Popisanih atlasov je 41. Med njimi bi kazalo posebej omeniti Orteliusove iz let 1587, 1601, 1612 in Sadelerjevega iz začetka XVII. stoletja; sledijo Bertius, Jansson, Nicolosi, De Rossi, 7 Coronellijev iz konca XVII. in začetka XVIII. stoletja ter nekaj novejših iz preteklega stoletja.

Opisi kart so podrobni, saj navajajo poleg besedila, ki ga zemljevidi imajo, še vsebino, druge podatke (vrezovalec, tiskar, založnik itd.) in vse tuje stare mere (morske milje, beneške milje, italijanske milje pri 60°, francoske, padovanske, ferrarske sežnje itd.). Mere zemljevidov so dane v milimetrih.

Nekatere karte imajo dodano literaturo oziroma navedbo prejšnjih popisov. Največkrat se srečamo z znanimi imeni Gio. Marinelli in Roberto Almagià, oziroma z njihovimi deli (Almagià, *Monumenta Italiae cartographica*, Firenze 1929; isti, *Monumenta cartographica Vaticana, Città del Vaticano* 1948; Marinelli Giovanni, *Saggio di cartografia della regione veneta, Venezia* 1881).

Marijan Breclj

Manzini Guido: LA LUNGA STRADA DELLA CULTURA. »Studi Goriziani« dal 1923—1959. (Gorizia 1959.) 24 × 17. 32 str. (Posebni odtis iz Studi Goriziani, vol. XXVII, 1959. 153—180).

Pred 38 leti je v Gorici prvič izšla revija *Studi Goriziani*, ki je z nekaterimi vmesnimi presledki dossegla lani (1961) 29 zajetnih snopčev. V njej se je v dolgi vrsti let in s pomočjo dobrih sotrudnikov nabralo veliko gradiva, za katero bi bilo škoda, da bi ostalo neuporabno. Zato je Guido Manzini opravil hvale vredno nalogo, ko je sestavil to kazalo.

Za uvodnim člankom, ki obravnava razmere in čase, skozi katere se je glasilo prebijalo in v katerih je pokazalo, da ni bilo nikdar le ozko regionalno, marveč nekaj več, saj je s svojimi sotrudniki in s svojim gradivom zajemalo ves furlanski toritorij, sledi abecedno imensko kazalo avtorjev in njihovih prispevkov z označbo naslova, letnika, leta in strani. Za tem pa še vsebinsko (predmetno) kazalo, razdeljeno abecedno po ge-

slih. Nekatere enote lahko večkrat srečaš, ker se je sestavljalca izogibal temu, da bi delo postalo preveč učeno in si zato namesto vodilk in kazalk pomagal talko, da je pojme ponavljal (tako dobiš goriško knjižnico pod *Knjižnica*, pod *Gorica. Knjižnice* itd.).

Kakor je za zgodovino Goriške do neke mere pomembna revija v celoti, saj so v njej sodelovali tudi goriški Slovenci (Miroslav Premrou, Henrik Tuma, Valentin Jelinčič in še kdo), tako je še bolj važno to, da ima veliko gradiva tudi za del Goriške, ki je danes v matični domovini (Ajdovščina, Vipavska dolina, Trnovska planota, Soča in Soška dolina, Brda, Panovec, Solkan).

Avtor je delo vestno opravil. Velja omeniti, da je v kazalo vključil tudi gradivo treh zbornikov, ki jih je revija izdala občasno, in sicer: *Virgilio e il Friuli* (1934), *Gorizia nel Medioevo* (1956), *Gorizia Viva* (1957). Poskrbel je tudi za očesu prijetno razporeditev snovi, še posebej pa za dve ilustraciji furlanskega mojstra lesorezca Tranquilla Marangonija.

Marijan Breclj

REPERTORIO BIBLIOGRAFICO DELLE TRADUZIONI. Prima edizione. (Roma.) Presidenza del Consiglio dei Ministri (1960). 146 str. 25 X 17. (Quaderni di Libri e Riviste 5.) Collana diretta da Giuseppe Padallaro.

Zanimiva publikacija, na kakršno tudi Slovenci ne bi več smeli predolgo čakati (prim. Dobrovoljčevu oceno podobnega dela pri Bolgarih in njegovo pripombo glede podobnega slovenskega dela v Knjižnici III, 1960, 111—115). Gre za popis prevodov italijanskih del v tuje jezike. Iz uvoda zremo, da je delo nastalo v tesnem sodelovanju z italijanskimi kulturnimi ustanovami v tujini in s posebnim namenom, da bi služilo kot